

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

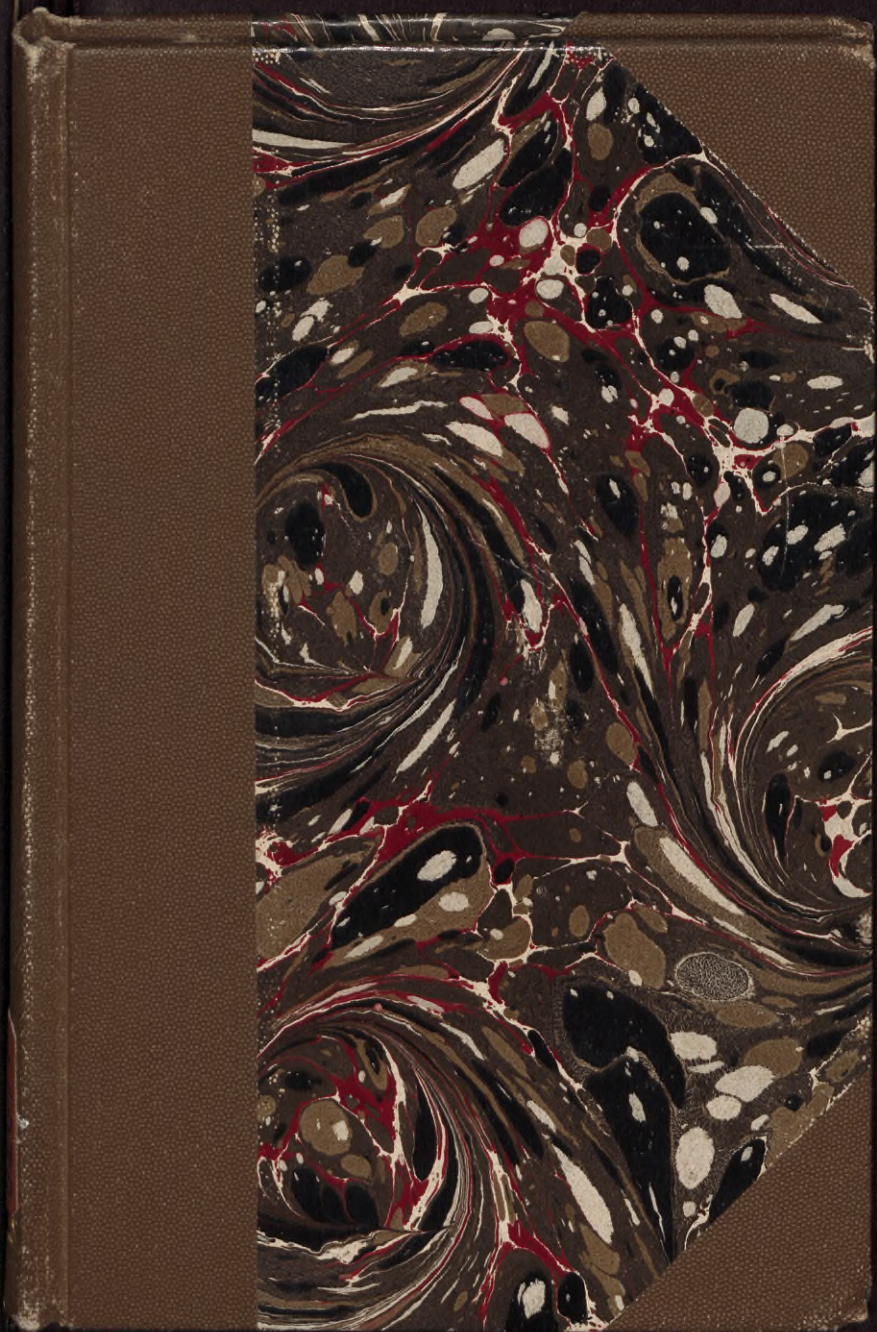
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET
UMEÅ

64239

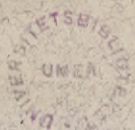

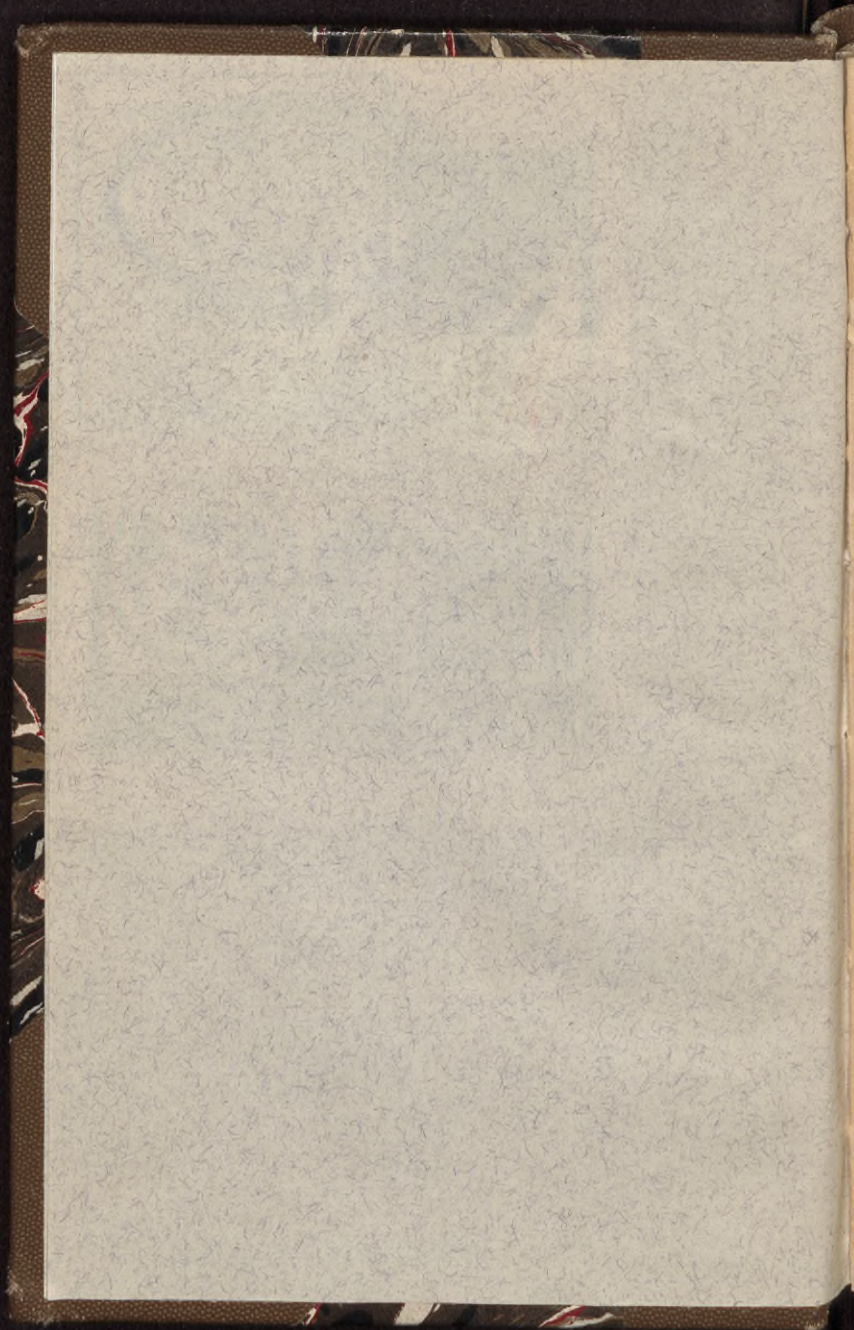
Umeå universitetsbibliotek

00001658459 64239 Mag

Kleen.Helg och söcken : dikter

HELG OCH SÖCKEN

AF

EMIL KLÉEN.

STIG OCH SÖCKER

HELD OCH SÖCKER

EMIL KLEIN

Hc

HELG OCH SÖCKEN

DIKTER

AF

EMIL KLÉEN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

HELG OCH

1893

EMIL KLEIN

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1893.

En pingstvisa.

I majljum pingstkvällstimma
drar folket ut till dans —
jag vårens fest vill fira,
till gröna slingor vira
de späda blad som glimma
i solens sista glans,
— ty nu är pingstkvällstimma
och folket drar till dans.

Det glittrar gult i skogen,
där vifvan gått i blom,
och fälten blänka gröna
och lofva odlarn löna
med fyllda ax i logen
och ärings rikedom;
— det glittrar gult i skogen,
där vifvan gått i blom.

Min ungdoms älskarinna,
oss stugan blir för trång.
Ditut där vindens prassel
drar genom snår af hassel
och lysmasklarver brinna
som facklor vakan lång!
— Min ungdoms älskarinna,
oss stugan blir för trång.

Så skärt man aldrig drömmer
som i en pingstens natt,
när sida invid sida
två unga långsamt skrida
igenom skog som tömmer
i vind sin välluktsskatt —
så skärt man aldrig drömmer
som i en pingstens natt.

Från banan hörs musiken,
där folket håller dans,
men här blott tystnad sofver
i snårenas alkover.
Och stilla ligger viken
i nytänd månens glans. —
Från banan hörs musiken,
där folket håller dans.

Du kära, kom, vi sätta
oss ned i gräset här,
där skog och sjö stämt möte —
med hufvu't i ditt sköte
jag vill dig ömt berätta
hur skön din ungdom är —
du kära, kom vi sätta,
oss ned i gräset här.

Och ljuf skall natten skrida,
tills östern tänds i brand
af sommardagens gryning
och lent i stilla dyning
små fina böljor glida
och skvalpa upp mot strand. —
Ja, ljuf skall natten skrida,
en pingst i Eros' land.

En episod.

Min vän, den unge läkarn, log ironiskt...
Vi sutto samman i förtroligt lag,
nyss middag ätits, och vid tänd havanna
vi njöto stundens ro i djupa drag.

Vårt samtal gått från ämne och till ämne,
från konst och politik till religion.
Han var en skeptiker, som trodde intet,
men bar på tungan jämt: *evolution*.

Jag hade kastat kring mig några fraser —
dock ärligt menta — om det djupa kraf,
som låg i själens djup och hennes längtan
mot idealen starka vingar gaf' —
det djupa kraf, hvad kunde det väl vara?

Ironiskt lugnt han sade: »Humbug bara,
och narr enhvar, som något annat tror!
Den samma kraft, som i vår hjärna bor,
är den som knyter nätet utaf celler,
som rundar stammen, där af saf den sväller,
och dräper stackarn, som i lifvets larm
sitt dödssår fått i genomstungen barm» . . .
Han höjde glaset, litet grand nervös,
och grön mot dagern gnistrade chartreuse.

Den unge läkarn åter satt som vanligt
med mörkblå ögon och med nobla drag,
och talte med citat ur Mill och Malthus
om universi järnhårdt stränga lag,
som dömt den svage skonlöst att gå under
och åt den starke helgat lyckans dag . . .

Och dock helt nyss på smärtfyldt lasarett
jag honom sett till sjukbädd vänligt skrida
och jämka feberskrynkad kudde rätt.
Och nu ett sådant tal! — Han smålog flyktigt:
»Så mången löjlighet vi än ha kvar,
vi nutidsmänniskor, så mångt sekel
på hjärnans bark sin svaghet lagrat har.»

... Ja, svaghet kanske! Signad dock hvar svaghet,
som räckte hungrig nästa dryck och bröd,
som torkat barnatårar, när därhemma
i kyffet modern legat blek och död,
som byggde hospital och lasaretter
och hem åt husvill uti vinternätter!

Ja, svaghet! Kanske dock det är en sådan,
som, när revolten tänder an en värld
och klass mot klass står väpnad, hejdar hugget
af segerherrens hotfullt lyfta svärd...

Jag talt mig varm. Vi tego åter båda.
Där borta, fjärmast invid västerns rand,
stod aftonglöd på mörka, brustna snömoln
som återspegling af en vådelds brand.

På kyrkogården.

Nu blommar det på kyrkogårdar
i yppig, färgvarm rikedom,
och öfver gamla marmorvårdar
syrener luta snöhvit blom.

Då är det ljuft i skuggan drömma
vid någon bortglömd hvilostad,
där kors och inskriftsord sig gömma
inunder murgrönsrankans blad . . .

Att sitta med sin bok i handen
på åldrig träbänk, inskriftsrik,
och löga dagsverkströtte anden
i Shelleys vingade lyrik.

Syrenens blomsterklasar dofta
och hägna korsens mörka trä.

Här, här på kullarne ha ofta
de gamla släktena böjt knä.

Jag ser dem än i svart och slöja,
de döda kvinnorna, som gått
att andaktstyst vid grafvar dröja,
som nyss sin fina rundning fått.

Nu själfva här de stilla drömma
inunder kors och vårdars rad,
och deras glömda dopnamn gömma
blott någon gammal stamboks blad.

Men ännu är som låge glansen
i kullars blomsterkalkar kvar
af tår, som föll på sorgekransen
i våra farföräldrars da'r.

Skymningsvisor.

I.

Jag känner henne, Fru Melancholia,
hon sökt mitt hem så mången enslig stund,
när trött och trist jag ville mig befria
ifrån mig själf uti en drömlös blund.

Hon sätter sig bredvid mig på chäslongen
och stirrar in i brasans matta glöd,
och ständigt nynnar hon den samma sången
om alltings intighet, om sorg och död.

Hon siar mig, att allt jag tror och hoppas
skall svika, brista hvarje gyllen dröm,
att ingen lycka i mitt lif skall knoppas,
att blott i svart den går, min lefnads söm.

Jag spritter upp, jag ville lampan tända,
min hand på bordet endast famlar tom —
och uti brasans glöder, halft förbrända,
jag läser rysande mitt ödes dom.

2.

Nu bäddar snön så mjuk en graf
åt sommarns vissna blad —
jag vandrar genom skogen fram
bland stammars nakna rad
och tänker på, där trist jag går,
hur snart den redes, min egen bår —
om tjugo, om trettio år.

Hvad allt jag känt, hvad allt jag drömt
är dömdt att dö med mig,
hvar fager syn, mitt minne gömt
som solljus åt min stig —
allt läggas skall med mig på bår,
skall svinna utan att lämna spår —
om tjugo, om trettio år.

Min hembygds mö.

Du är min längtans mö, du unga,
som vandrar där i skog och mark
med rika flätor, blonda, tunga
och skuldran bred och armen stark.
Jag mot dig lett i vårens dagar,
när häggens knopp i blomma sprang
och ifrån gröna beteshagar
den första skällans pingel klang.

Du kom. Det var, som kring dig dröjde
en doft af stilla helgdagsfred
från skog, där hasselns hängen böjde
sig smidigt öfver mossan ned,
där björkens saf ur barken trängde
i hvita, klara droppar fram
och markens fina doft sig mængde
med doft från kådig furas stam.

Jag sett dig, när i julidagen
du öfver ängen lutad skred,

där gräset föll för lieslagen
i jämna, räta skårar ned.
Ditt linne hvitt i solen blänkte,
men brunt var armens nakna hull,
och öfver blonda håret stänkte
den gyllne dagern allt sitt gull.

Men helst jag minns dig, när till dansen
i söndagskväll du lekfull gick,
inunder långa ögonfransen
den log så varm, din blåa blick.
Längs skogens gångstig, öfverspunnen
med spindelns nät, din väg du tog,
när solens sista glöd, förbrunnen,
i västerns matta rodnad dog . . .

Min hembygds ungmö, vän och fager,
med blonda flätors rikedom,
till dig i kvälln min längtan drager
utöfver skog och ängars blom. —
Jag ser dig stå i veka drömmar
med armen stödd mot trädgårdsgrind.
i svalkad luft jasmindoft strömmar,
och sakta susar gårdens lind.

Venus Rustica.

Det är en färg, en glans af vin
så varm och fin,
uti din blick som blänker;
du doftar hälsa, doftar vår
med skumma snår,
där tungt af blomdoft dunklet står
när juninatt sig sänker.

Naturens söndagsbarn, du vet
hvar hemlighet
dess Isisslöja gömmer
du lagt ditt hufvud på dess arm
och druckit varm
den saft, som ur dess stora barm
för vårsol ut sig tömmer.

Af doft från vida hedars ljung
din håg är tung

och fylld med dunkel trånad,
bred är din skuldra, brun din kind
af sol och vind . . .
jag ser dig stå vid hagens grind
i juliluftens blånad.

Men kommer dansens söndagsnatt,
med lystet skratt
du går till lek och vaka,
högt häfver sig din sunda barm,
där ung och varm,
mot mannens ludna, starka arm
du lutar tungt tillbaka.

För dig har skurits månget sår
i skumma snår
när knifven flög ur slidan
och öga styft i öga såg —
men själf du låg
bredvid i gräset, loj i håg,
på segraren i bidan . . .

Det är en färg, en glans af vin
så varm och fin
uti din blick som glimmar,

naturens söndagsbarn, du vet,
i längtan het,
att tyda ut dess hemlighet
i vårnattsvakans timmar.

Lycka.

Det glittrar öfver mark och vång
och, ljus och lång,
en majnatt stilla skrider
med purpurstänk på västerns sky
och dimma hvit som glider
in öfver slumrad by.

Vi glömt oss kvar bland hagens snår,
där apeln står,
på bänken tyst du sitter,
jag gör min ungdoms bikt och bot,
dess varma glans och glitter
jag lägger för din fot.

Och tyst du lyssnar, blond och blek,
så fin och vek
du tycks mig, skär och läcker
i ljusblå dräkt som, kysk och blyg,

hvar bystens snöglans släcker
bak crêpe och atlastyg.

Din kind blir röd, du drömfint ler,
allt mer och mer
den blåa blicken tåras,
jag skönjer hur i stilla glöd
djupt i din själ det våras
och faller stämning spröd.

Och denna våren, den är min,
dess ädla vin
för mina läppar blänker —
jag ville jubla ut i fröjd . . .
men stum mitt hufvud sänker,
på knä framför dig böjd.

Serenad.

En doftning len af hvit syren,
en ljuf och långsam kantilen
ur guldregnssnärens gömma;
på hvita lakan, hvit och fin,
bak sängens hvita tyllgardin,
min veka, blundande blondin
har lagt sig ned att drömma.

Nu faller natt, ur blomrabatt
aromen stiger söt och matt;
o, mina sånger, sjungen
en vörnattsvaka, ljus och lång,
o, sjungen, sjungen lyckans sång
och hennes tanke gång på gång
i lena vågorungen!

Hon slumrar tryggt, och drömmen skyggt
ett slott åt hennes längtan byggt

på luftiga arkader,
med park som full af rosor står,
af palmer och cytisers snår,
där högt fontänens vatten går
i gnistrande kaskader . . .

En doftning len af hvit syren,
en ljuf och långsam kantilen
att hennes skönhet sjunga,
att vyssa sakta, sakta in
i drömmar hjärtevännen min
och hennes kyska jungfrusinn
på lyckans bolstrar gunga.

Sfinx.

I ni ditt ögas glans, så blå och klar
jag spejar ängsligt, spejar sent och tida,
mig är som kände jag dig undan glida
just i det nu då du mig närmast var.

Och älskogsbikten klingar utan svar,
den älskogsbikt du nyss tyckts trånfullt bida;
i majestätisk prakt jag ser dig skrida
förbi mig, kylig, hög och underbar.

Ah, Sfinx, din gåta ej jag tyda vet,
ditt stumma löjes skumma hemlighet
skall evigt, evigt mina tankar dåra,

ty i din blick för djupt jag skådat ner,
din kalla blick, där aldrig sol sig ter
och aldrig drömmar isblå djupen tåra.

Symposion.

Glid ned i mossans lena dun
att hvila mjukt din kind,
af solglöd skälfver luften brun
och ljum är vårens vind.
— Ur löfvet silas dagar ner
och rundtomkring oss snöglans ler
af blommande konvaljer.

Du blundar tyst mot ljus och blänk,
men lös ditt blonda hår
att kring dig som ett gyllne stänk
för sol och bris det står!
— En dryckesfest jag fira vill,
ett gladt symposion reda till
bland blommande konvaljer.

Och vin skall vara björkens saf,
där rik den väller fram,

sen barksigillet brutits af,
ur genomborrad stam.

— Din ljusblå sko pokalen är,
som ymnigt rågad fram jag bär
och sirad med konvaljer.

Du ler som i en lycklig dröm
och löser flätans knut,
i blicken, fuktigt vek och öm,
är vårglans gjuten ut.

— Och medan fritt ditt hår du gör
jag öfver dina skuldror strör
ett blomregn af konvaljer.

Excellensen drömmar . . .

»**K**arin, tag från bokskåpet ned en dammig Rous-
seau —
oförgätliga minnen mellan dess rader stå,
minnen från dessa da'r, då världen ännu var ung —
ah, den tyckes mig nu så gammal, gammal och
tung!

Ja, jag vet, jag är själf för gammal. Nittio år
strukit skrynklig min kind, stänkt sin snö i mitt
hår,
ensam stapplar jag fram, endast du är mig kvar,
utdöd hela min ätt, sist min sonson, din far.

Se, min dotter, där' ute blåser det upp till storm,
samfundsfogarna lossna, staten vill byta form,
aldrig kampen för brödet satte som nu sin knif
grymt på en nästas strupe: pengar eller ditt lif.

Hatets tid står för dörren: »rädde sig den som kan»,
ljuder kämparnes stridsrop, växladt från man till
man,
alla band skola lossas, störtas tron bredvid tron —
dagens vise blott småle, kalla det *evolution* . . .

Väl, jag är allt för bitter. Gammal och fördomsfull,
värd på sin höjd numera knappast tre skoflar
mull!
själf jag mig öfverlevvat! Ja, jag vet det fullväl,
aristokraten får vika, herren ge plats för sin träl.

Dock, ej med barnslig klagan vill jag bida min tid,
lugnt som mitt lif förflutit vill jag det sluta i frid,
där på hyllornas rader ännu ju vänner stå:
Göthe, Voltaire, Lord Byron och du, min gamle
Rousseau!

Minnen stiga för blicken, minnen i högtidsskrud,
minnen af henne, mitt hjärta korat till drottning
och brud,
ännu i drömmen ofta sitter hon i mitt knä,
blek i sin blonda skönhet, skär som en hvit pensée.

Kort den var hennes saga, kort, men solig och ljus.
Ung hon släcktes en vårväll. Sedan i lifvets brus
ensam jag stod, men stod dock alltid i främsta led,
hvar det gällde att strida, där var jag städse med.

Nu är min gärning lyktad, lyktad och gömd och
glömd,
känslornas saf förtorkad, tankarnas åder tömd,
hvad jag velat och verkat, skum blott på årens
haf —
och som det sista målet hägrar nu blott en graf.

Kring mig jag falla skådat stater, idéer och män,
barn och barnbarn jag jordat, begråtit, begråter än,
du, min Karin, är ensam kvar af hela min stam —
låt mig få, stödd på din skuldra, stappla till fönstret
fram.

Skåda jag vill min hembygd, se den en sista gång
som den sig vårlig breder i solljus och lärkors
sång,
kanske när sommar kommer, ljuflig och skön och
ljum,
gubbens jollrande tunga då är för evigt stum.

Kött af mitt kött, du unga, blod af mitt eget blod
här som du vid min sida ofta den döda stod,
hon som multnar i grafven, då mitt leende vif,
gör såsom hon, min dotter, lyckligt ett mänskolif!»

Excellensen skrifver.

Ute kallt och höstnattsmörker. Regn som piskar,
vind som hviner,
men här inne bakom tunga, veckiga damastgardiner
sprakar veden i kaminen, dallrar luften blid och
ljum,
medan brasans skimmer spelar öfver mattlagdt
arbetsrum.

Allt i slottet slumrar redan. Borggårdsporten mer
ej knarrar,
blott på tornet rostig flöjel för hvar vindstöt hörbart
darrar.
Unga fröken — borgens solsken — sagt god natt
för längese'n,
slumrar tryggt i »gula rummet» vid veilleusens
matta sken.

Ensam gamle excellensen vaken vid sitt skrifbord
sitter,
lampans sken, af slöjan dämpadt, strör på hvita
håret glitter;
excellensen skrifver, lutad öfver pappersarken ner,
medan från sin matta Cäsar på sin herre tankfullt
ser . . .

Gamle excellensen skrifver, täljer mångt ungdoms-
minne,
memoarer från den tid, då själf han stod i vimlet
inne,
kampens vimmel, där idéer bytte hugg och ordet
klang,
stundom som när från ett armborst stålspetstunga
pilen sprang.

Här på bordets svarta vaxduk ligger verket, sirligt
präntadt,
men ändå en bläckplump skönjes där och hvar — ty
stundom händt att
pennan ej hann följa tanken på dess snabba, djärfva
gång,
när emellan nu och fordom den slog ordets lätta
spång.

Ganle excellensen skrifver. Fastän mer än sjuttiårig,
fastän åldern skrynklad pannan och gjort hjässan
silfverhårig,
fastän trött han stapplar framåt emot dödens
skumma dal,
dock han känner hjärtat värmas för de gamla ideal,

Och han gör sitt testamente, täljer här för yngre
släkter,
hvad de drömde, de som stodo främst i seklets
middagsväkter,
idealets Hellassöner, som mot barbariets hord
fylkades kring sång och fanor under lummig
Lundagård.

Här i sirlig pränt de stånda, minnen bittra, minnen
veka,
här från dessa blad i vända Polens sista dödsskrin
eka,
här ännu en genklang dröjer utaf Kossuths härs
eljen,
när utöfver blodigt slagfält frihetsdagens gryning
sken . . .

Gamle excellensen skrifer, där i mörknad natt
han sitter,
strör utöfver hvita arken tankeguldets klara glitter,
gör sin andes testamente, lutad öfver verket ner,
medan från sin matta Cäsar på sin herre tankfullt ser.

Påskvaka.

Moder, jag vänder åter, räck mig en öppen famn,
trött af stormen därute, söker jag vänlig hamn,
stryk mig lätt öfver pannan, så som i forna dar
ofta med en vänlig smekning barnet du lugnat har.

Klar öfver stilla nejder drömmande påsknatt står,
djupt ur dess tystnad stiga löften om sol och vår,
gällt ifrån skog och ängar höras vipornas skri,
ah, detta vårkvällsvemod — det är stämning däri!

Stämning och skära minnen — mången natt som
i natt,
moder, vid dina fötter, lekande, barnet satt,
stryk mig som då öfver pannan lätt, att jag må
få ro,
medan i själens tystnad högtidstankarne gro.

Minns du, när, ung och modig, dristig jag drog
åstad — —
juni det var, en morgon, dagg öfver gräs och
blad,
jorden en blomstermatta, väfd utaf strå vid strå,
luften dårande doftung, ljum, och höjderna blå.

Lifvet jag ville pröfva, trädet på ondt och godt,
ställa mig fram i ledet, där nyss en like stätt,
frihetens namn var lösen i de unges förbund —
ack, men hur många gånger klang den från hjärtats
grund!

Hård var striden därute, strid med penna och ord,
genomvakade nätter öfver ett arbetsbord,
kvällar, då ingen vilja tanken att föda tvang,
andra, då som en gnista satsen ur pennan sprang.

Gnistor — men gnistor bara — — språkets fyr-
verkeri,
ingen strålande värme, tändande kraft däri,
sånger om frihet vällde, rytmen klang fast och
godt —
friheten — — är den ej herrarnes frihet blott.

Frihet för rike mannen midt i hans öfverflöd
att sitt tionde taga lugnt af Lazari bröd,
frihet för pariasonen att få svälta ihjäl,
frihet för Aria att köpa åter en annan träl.

Tusende sånger klingat högt till kulturens pris —
bjudes åt svultna själar nu då en bättre spis,
spärra ej dogmens stenar ännu hvar himmelsväg,
påfvens Rom eller Luthers, hvilket är mildast,
säg? — —

Moder, jag tröttnat, tröttnat, vänder i påskens natt
åter att i ditt sköte sluta mitt öga matt,
tälj mig om smärtans konung, tälj om Försonaren,
tror jag ej mera sagan, älskar jag likväl den.

Allt hvad vårt släkte ädlast velat och känt och
drömt
ligger i denna saga, som pärlan i musslan gömdt —
Kristus, Buddha, Zoroaster, tyngda af lifvets ve,
alla detsamma bjödo, bjödo *försakelse*.

Bjödo ett lif af kärlek, ägnadt åt nästan blott,
bjödo att sanning söka, verka hvad rätt är och
godt,

att den tid måtte stunda, då tyst blefve stridens
larm
och broder tryggt kunde hvila sitt hufvud på broders
arm.

Kanske i denna tanke räddningen ännu finns,
kanske i korsets tecken segern, den sista, vinns,
och ur skymningen bräcker förbrödringens stora vår,
bidad i kifvets tunga, blodbesudlade år . . .

Moder, skönjer du dagern, ännu så spröd och svag?
Skåda, i fjärran öster gryr den, Messias' dag,
Slut är natten, den långa, mörkret sitt välde mist —
moder, jag böjer mitt hufvud: *Uppstånden är hvite
Krist!*

Hymn.

I dina ögon drömmar våren,
dess dag af sol och safve full,
dess natt med månsken öfver snåren —
en Afrodite, böljskumboren,
du syns mig, vek och varm i hull.

Och du är min. Mig ensam dårar
din unga skönhets rikedom,
din blick, där lyckans varma tårar
i mörka djup min aning spårar
som dagstänk på penséers blom.

Från barmen mandelånga strömmar,
vaniljdoft slår ut blåsvart hår,
och tjuguarigt djärfva drömmar
ha löst din känslas alla tömmar,
där segerviss och stolt du går.

I junidagens mörkningstimma
du smyger genom skogen fram,
där solnedgången skönjes glimma
och sträcka ut en blodröd strimma,
en skälfvande, från stam till stam.

Jag famnar dig, min bruna flicka,
din hvita strupe hör mig till,
din fot som gräsets tungor slicka,
och huld din ungdoms vin att dricka
min mun du bjuder, när den vill.

En syn.

(Med anledning af Grefve Snoilskys dikt »Röstedeln».)

Kall och klar novemberhimmel hvälfdes öfver
mälarstad,
utmed Drottninggatan lyste lyktors långa, gula rad,
och långa breda trottoiren trängdes mänskovimlet
fram —
allt en storstad har att bjuda utaf lyx och nöd
och skam.

Från mitt rum jag kom i kvällen. Nyss framför
mitt arbetsbord
hade jag med tveksam undran läst i bladet skaldens
ord,
läst om modern Sveas böner, läst om Vasagrafvens
ben —
alla dessa nötta fraser, dem jag kände längese'n.

Och det vardt så kvaft i sinne. Ut jag ville, ut
att se
gatans brokigt vackra vimmel, lifvets fröjd och
lifvets ve,
skåda lyckan purpra kinder, fånga blickars sorge-
bikt . . .
men i hågen ännu klungo rytmerna af skaldens
dikt . . .

Är mitt land då intet annat än en kvalmig sarkofag,
sluten omkring slitna fanor från vår krigarstor-
hets dag,
ha vi inga andra minnen, värda häfd och värda
sång,
än de blodbestänkta märken, dem vi fått i fejd
en gång?

Och det var med ens som kring mig gatans sorl
och buller teg,
för min syn i breda linier ett novemberlandskap
steg —
utmed skogens bryn dra'r åkern, skuren af en
väg på tvär,
och en man går böjd bak plojen som den mörka
myllan skär.

Tung är gången, tunga stegen, foten slinter allt
ibland,
och i stora droppar svetten pärlar fram vid mössans
rand,
men här är ej tid att hvila, gäller slita, slita blott —
och som han ha före honom far och farfars far-
far gått.

Och så skall han gå så länge ännu kraft finns
kvar i arm,
möda fram ur stenfylld åker sträfsam bärgning,
knapp och arm,
och när dagen slocknat vandra hem i kväll'n till
andra värf,
glad, när skattelappen kommer, om han än har —
»kvar sin skärf».

Synen skymde. Åter kring mig gatans sorl och
buller gick,
men med sällsam glans den dröjde kvar i djupet
af min blick,
jag förstod, att det var *Sverige*, var vår karga
fosterjord,
ej den hjältemoder Svea, som steg fram ur skaldens
ord.

Var det Sverige, som *vi* älska — ej en unken
sarkofag,
sluten omkring nötta minnen från vår krigarstor-
hets dag,
men ett land, som drömtyst hvilar, bidande sin
framtid's vår,
medan öfver slätt och skogar mörk november-
kvällen står.

Juldrömmar.

Den stora, larmande staden där ute har lagt sig
till ro —
det är julens afton, då drömmar i högtidsstill-
heten gro
och barndomens skära minnen om lyckan i hem-
mets hus
kring enslingens vaka sprida ett skimmer af helg
och ljus.

Han sitter ensam i kvällen. Det är tyst i hans
stängda rum,
kaminens kolnade glöder gjort luften där inne
ljum,
och medan falnande aska så småningom täcker
dem,
han drömmer i växande skymning den hemlöses
dröm om ett hem.

Och syner i sinnet stiga. Han skönjer en bygd
i snö
där öfver den frusna drifvan månstrålarne sölfglans
strö,
men längst i väster står skogen, allvarlig och hög
och mörk,
med sus af yfviga granar och blänk af hvitstam-
mig björk.

Där borta i brynet ligger en gård. Han känner
den nog,
dit hän uti julens tider så ofta hans kosa drog,
när skollofvet kom omsider och tråkig termin tog
slut
och insjön islagd sig bredde så lockande stål-
blank ut.

Julafton med gran i salen, med klappar och fröjd
och skratt,
med yra, stojande lekar långt in i skymmande
natt,
med barnahufvuden böjda ned öfver en sagobok
och farfar borta i länstol'n, så gammal och grå
och klok.

Nu sitta två gamla allena där inne i stilla sal,
och klockan på väggen täljer dem tungsint tim-
marnes tal —

Det fuktas varmt i hans öga . . . o, kunde han
hviska dem
vemodigt vek som en saga sin hemlösa dröm om
ett hem!

Byggmästar Solness.

Ifrån min plats uppå parkett jag såg
Byggmästar Solness öfver scenen skrida,
såg tankar brottas och idéer strida,
i väldig kraft, som helt betog min håg.

Det var en drömvärld, som framför mig låg
med mystisk skymning, horisonter vida —
det var mig som när majnattstöcknen glida
i månljus öfver ängen, våg vid våg.

Den samma känslan tog mig, där jag satt,
helt bunden utaf stundens starka stämning,
en känsla, skräckfröjd halft och halft beklämning.

Jag ville kämpa mot. Men, trött och matt,
min själ i skaldens härskarvåld var fången —
och kring mig ljud applåden i salongen.

Och ändå, när jag hem i kvällen går
längs Drottninggatan genom mänskors vimmel,
inunder hög och mörkgrå vårnattshimmel,
en fråga, tveksam, för min tanke står:

Är det en konst, som fram till målet når,
den konst, som blott med suggestion vill söfva? —
Nej annat, annat är det, vi behöfva,
en konst, som väcker, en som doftar vår.

En nya seklets dikt, en käck och glad,
som lögar släktet i ett morgonbad
af unga tankar och af ny förhoppning,

en fest på tiljan, en idéens fest . . .
kanhända re'n därute nu som bäst
på något vindsrum sker dess första knoppning.

Munkens syn.

(Vid invigningen af Publicistklubbens nya lokal 1892.)

Den gamle munken ensam satt i cellen
och tecknade dem upp i sirlig pränt —
de många underliga, djupa ställen,
som nyss han läst vid lampans sken i kvällen
hos gamla skeptici på pergament.
Hans ögon brunno, och ju mer han skref,
dess underbarare till mods han blef.

Där ute nordens höstnatt hängde mörk,
det susade i klostergårdens björk,
ett sus, som sakta kom och länge dröjde.
Den gamle munken reste sig och gick
till fönsternischen bort. Med tankfullt skick
han stod en stund, till plötsligt han sin blick
med siarns later ut mot rymden höjde . . .

Han såg en syn! Ej mera klostrets mur
hvar utsikt skymde, men långt vida, vida
gick blickens färd, och han såg skaror skrida
bland löf och blommor i en vårnatur.
Och dessa tankar, denna rika skatten,
som nyss han kärligt sofrade i natten —
han såg dem spridas öfver land och vatten —
och medlet var ett viket pappersblad,
ett pappersblad, af streck och linier fåradt,
med svarta ränder, ställda rad vid rad . . .

Och synen skymde. Men med ögat tåradt
stod gamle munken tankfullt länge kvar.
Hans lampa slocknat. Men där ute månen
ur sönderbrustna moln bröt, stor och klar . . .

* * *

Den gamles namn har ingen häfd bevarat,
men hvad han såg i syn vid björkens sus
vi länge skådat, underbart förklaradt
i verklighetens eget klara ljus. —
Vi veta, att de vikna pappersblad
vår samtids saga gömma rad för rad.

Där ha vi jublat, när vi segrar vunnit,
där ha vi gråtit våra nederlag,
där har vårt hjärtblods röda droppar runnit,
där ha vi kämpat andens stora slag. —
Hell därför pressen — dessa pappersblad,
som föra tankens bud till land och stad!

Ja, hell den! Men ett hell ock för de många,
uppå hvars möda endast få ge akt,
för alla, som i arbetstimmar långa
ha språket tvungit under tankens makt,
för en och hvar, som ärlig gärning bragt —
ett glas för pressen — ljusets riddarvakt!

En nyårshymn.

I stjärnklart gnistrande nyårsnatt
all världen väntande hvilar
och sofrar de gångna dagarnes skatt
af minnen som tårat, minnen som gladt,
medan tanken mot framtiden ilar;
och tusen hjärtan i ängslan slå
och tusen spanande frågor gå
i kvällen där årsnyet glimmar —
men gåtfullt hvälfver sig himlens blå
och gåtfullt i ödets skymning stå
det vardandes ovissa timmar.

Mitt land! Jag ser dig från strand till strand
med snö öfver fält och gården,
med ännu purpradt af norrskensbrand —
ett visans, vinterns och vemodets land,

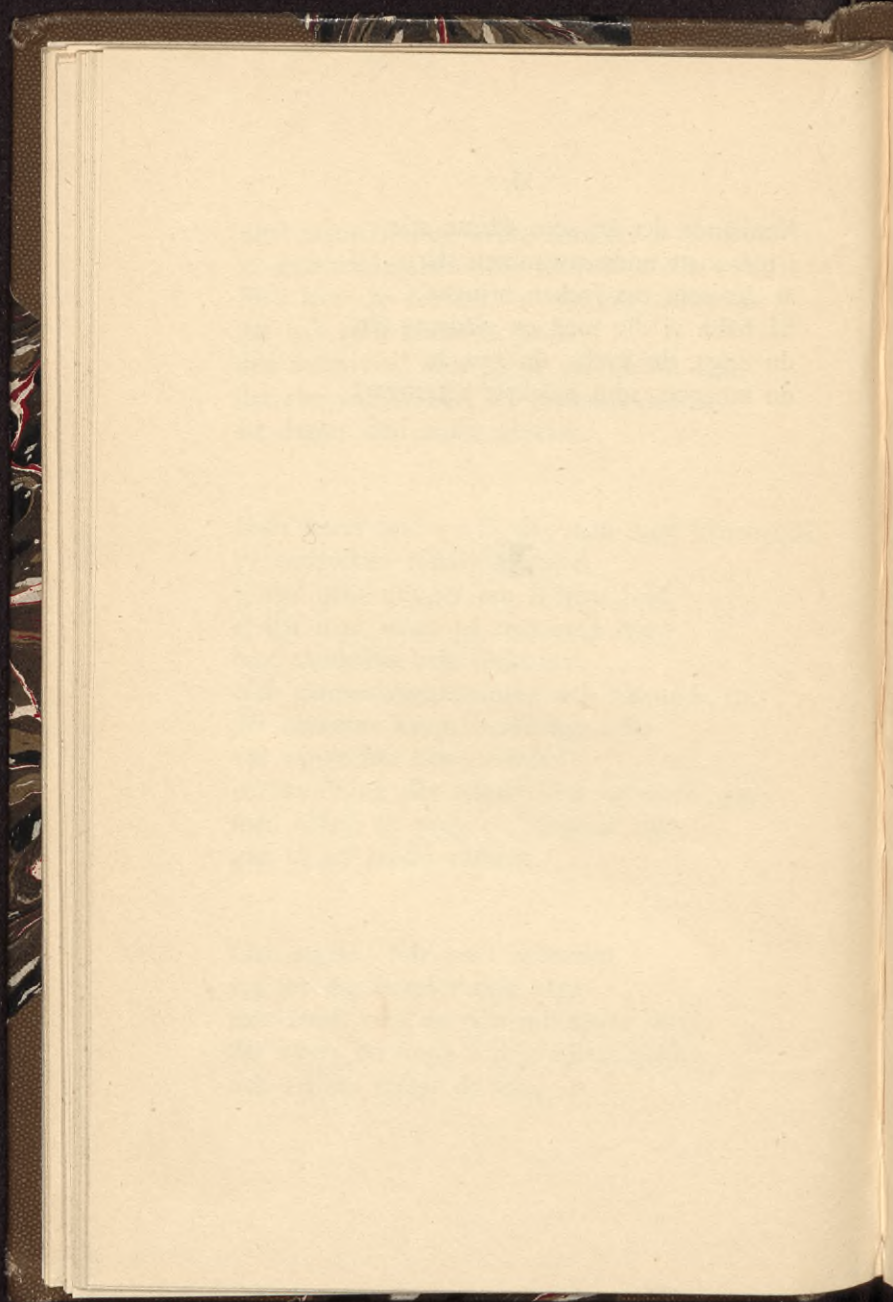
med sagostämning kring härden . . .
ja, gammaldagsstämning från farfars da'r —.
Men hvar är det *nya*, o, säg mig det, hvar,
det nya som krafterna väcker,
den stormvind som sopar vår lifsluft klar,
det eko som väcker ett jublande svar,
att dagen, den siade, bräcker.

Hvar finns det? — Ej där man med hånets ord
på småfolkets rättskraf svarar,
ej där man sjunger om fädrens jord,
ej där man stödd på tribunens bord
mot samhället krig förklarar . . .
Nej, gammaldagsstämning och söfvande ro,
där tankarne krypa beskedligt i bo
vid sagojollret kring härden
en skymning där missmodets drömmar gro,
men aldrig en ung, en jublande tro
gått ut att eröfra världen . . .

Och ändå! När nu i nyårsnatt
jag ser dig framför mig stiga,
mitt land, med de rika minnenas skatt,
där växer ett hopp i mitt hjärta gladt
och tviflets röster de tiga. —

Kanhända det år, som därute står
i bidan att midnattstimmen slår,
är det som oss lyckan bringar . . .
Så hälsa vi dig med en glädjens tår,
du unga, du kyska, du nya år,
du morgon, som mörkret betvingar!

PARIASÅNGER.

PÄRISÄNGER

Parians fest.

Det firas fest i skumma gränder,
en fest för dem som lysts i bann,
en hämnens nattvarfsfest som tänder
i blicken glöd och knyter händer
mot eder, Arias härskarstam! —
Hvar droppe blod som ut vi blödde,
när mödans svett vår kraft förödde,
för er vardt ädelt vin som glödde
och bars till rus och jubel fram.

Vi dignat under kvalens börda,
tills piskan åter dref oss upp,
dess grymma sår vår ungdom mörda,
ej våra böner vordo hörda,
när hungrande vi tiggde bröd —

och dock till låge trälens kvinna
i lystnad edra ögon brinna,
vår mor, vårt barn, vår älskarinna
I sudlen ner med oren glöd.

Men ve er, ve er, hämnd för alla,
I offrat eder lustas gud,
för alla, som förblödda falla,
för alla skratt af hån, som kalla
I mött hvar gråttung kvidan med. —
Det gryr en dag. Dess verk vi sia,
då lyftes dagalönarns lia,
och smedens slägga, stridsrop skria
ur mörka, hotfullt slutna led . . .

Det firas fest i höstnattstimma,
En fest för dem, som lysts i bann,
därute genom dis och dimma
ur mörkret gatans lyktor glimma
med matt och spöklikt skimmer fram.
Och gränden rufvar drömmar tunga —
men fest det är och, evigt unga,
ur dunklet hatets eldord ljunga
upp emot Arias härskarstam.

I senhöstnatten.

Nu slumrar arbetströttad bygd
med plöjda fält och by i skygd
af apelstammar höga
och skogen blundar mörk och stum
och stirrar fram ur öde rum
en blick, mig tycks som den så skum
ur barnamörderskans öga.

Jag vandrar enslig gångstig fram,
det är mig som från stam till stam
jag såge skaror flykta
af kvinnor, hvar med barn vid barm,
som flåsar tung och bränner varm,
men bak dem hotfullt lyfts en arm
och flämtar matt en lykta.

Och dessa kvinnor tidt jag mött,
vi ofta samma vägar nött
till dans i söndagsnätter,
jag sett dem smyga in bland snår,
där lustan lönliga stigar trår
och kattfotsmjuka, tysta spår
i daggiga gräset sätter.

Då var du huld och god, Natur,
och dref dem in likt unga djur
mot älskarns bröst i natten,
där dagern dämpats ned till half
inunder bokars täta hvalf
och varma kroppars trånad skalf
som ett törstens rop på vatten.

Nu, kopplerska, du kräfver ut
den lön du alltid tar till slut:
ett släkte nytt att strida
vår egen kamp för bo och bröd,
att flamma upp i vårnattsglöd
och sist i synd och skam och nöd
få modersvåndan lida.

Så är mig, som i ve jag hör,
af gråt och kvidan tung, en kör
från bygden rundt sig höja,
där ängsligt flickans öga ser
mot himlen upp, som tröst ej ger
fastän på kalla golfvet ner
till bön sig knäna böja.

Och tungt i senhöstnatt jag trår
den kända stigens nötta spår
bland stammar, nakna höga
igenom skog, som slumrar stum
och störrar fram ur öde rum
en blick, mig tycks som den så skum
ur barnamörderskans öga.

Magdalena.

Tack, fröken, för hvad ni läste! Nu har jag det
lugnt och godt,
det är som djupast i själen en underbar frid jag fått.
Tänk ändå, att hur jag syndat och huru jag brutit
har,
finns dock utaf Nådens semla för mig någon
smula kvar!

Jag minnes den första tiden, som här på Hemmet
jag låg,
då bodde trotset och synden ännu i hjärta och håg.
Ni hjälpte mig ut ur mörkret, ni gjorde det tyst
och lätt,
just som ni plägade jämka min skrynkade kudde rätt.

Säg är det ej vår därute?... Ah, Pingst med
häggar i blom,
med ängar som stå och prunka i doftande rikedom,

ah, Pingst — ja, jag minns det tydligt, jag gick till
altaret fram
en pingstdag, när blomstren lyste så hvita på apeln
stam.

Så väl jag kan se det för mig! — En kyrka med blom-
mor och grönt,
med orgeln, hvars stämman hördes så brusande,
mäktigt skönt —
vi lågo vid altarskranket, en rad af flickor, på knä,
emot oss Frälsaren sträckte sin famn från förban-
nensens trä . . .

Ack, det är nu länge sedan. Och åren ha gått
och gått,
jag rågade utan blygsel med synder min lefnads
mått,
jag månglade med min kärlek, jag sålde min ung-
doms glöd,
bjöd fal mina lemmars skönhet — och det var ej
ens för bröd!

Den stora staden därute — hvem räknar dess
offers tal,
och namnen på alla den vigde för evigt åt last
och kval.

de tusende lif som tvina i grändernas skumma
vrår,
där lasten sin gudstjänst firar och ruset i luften
står? . . .

Nej, jag vill dem glömma, glömma de syndernas
år som flytt.
Läs, fröken, mera ur boken, att jag må drömma
på nytt
den stund, då vid altarskranket jag böjde i andakt
knä
och mot mig Frälsaren sträckte sin famn från för-
bannelsens trä.

De fattiges blommor.

Ett poem på prosa.

Bleka blomsterflicka, jag ser dig stå i gathörnet, bjudande dina buketter af vårens förstlingar åt hvem som går förbi. Och du synes mig, du, i din späda, barnarena skönhet själf en liten sippa, som marssolen lockat fram att tvina i aprildagens gräväder.

Hos dig finnes intet af stadsbarnets brådmogna medvetenhet; blicken ur dina stora, blå ögon möter ej min med en beslöjad fråga, en half utmaning. Mig anar, att det kanske i dag är första gången din fot beträder gatans slippriga stenar; det tyckes mig hvila öfver hela ditt väsen, du fjortonåriga barn, en doft af stilla, vida marker, när videt blommar och groningens tid tillstundar.

Och halft blygt, halft bedjande sträcker du ut din hand emot mig: »Köp en bukett!»

Och jag köper min bukett och går.

Men du står ännu kvar där i gathörnet och blickar med stora undrande ögon på stadens lif, där allt är dig så nytt och främmande.

Kunde det blott alltid så förblifva!

Men jag vågar ej hoppas det. Jag känner så mången saga af skam och fläckad ära, som begynt med blommor i gatans hörn och lyktats med tårar i ett grändens kyffe.

Och det anar mig, att *din* saga skall blifva en sådan.

Kanske skall jag återse dig en en kväll här på samma plats, då ej mera det fjortonåra barnet, men en mogen sjuttonårig ungmö, som bjuder ut åt den förstkommande sin egen unga skönhets hvita blommor. Och samme unge elegant, som nyss fäste på sin rock en af dina buketter, den han i morgon förvissnad skall kasta, skall kanske vara till hands äfven då, när din egen ungdomsfägrings förstlingar bjudas honom . . . att köpa dem till ett tidsfördrif och vårdslöst kasta dem bort, när den första friskheten förgått.

Ty är icke detta det öde, som väntar dem — de fattigas blommor?

Parians kärlek.

Jag kom ifrån prästen. Min hustru var död,
hon, kvinnan som delat min möda och bröd,
som njöt när jag njöt och svalt när jag svalt —
nu låg hennes lik där, stelnadt och kallt.

Väl sant, att vi aldrig med ring på hand
besegladt det löfte, oss samman band,
väl sant, man oss aldrig bland »vigde» skref —
dock tror jag att *ä*ka vår kärlek blef.

Jag kom ifrån prästen. Det var just i maj.
Varmt solskenet flöt öfver sund och kaj.
Därute låg slätten i solrök blå
med vidder som tycktes oändligt nå.

Och ljum slog doften ur lucker jord. —
Men för mitt öra ljöd prästens ord:
»Den flicka, som var dina spädas mor,
med henne du lefvat i otukt och hor!»

Nå godt, jag böjer mig ej för ett slag
och ler åt Arias heliga lag.
Dock, sådana ord de bita sig in,
ty denna »flicka» var min — var min!

* * *

Min var hon, min! Med kärlekens makt
den hörde mig till, hennes skönhets prakt
i hullets färg och i liniers lek,
i ögats fuktnad, trånande vek.

Den samma väldiga kraft, som går
öfver mark och äng hvar vaknande vår,
som reder safter i ört och strå,
oss förde tillsamman, oss parias två.

Jag minns, jag kom ifrån kvaf fabrik,
från ångmaskinernas surr och skrik,

en kväll, när arbetsdagen var slut,
i ensliga, tysta parken ut.

En vårkväll det var, en ljum och sen
med doft af blommande hägg och syren.
Helt ensam där på en bänk hon satt.
Hon mötte min blick och smålog gladt.

Jag satte mig ned. Jag tog hennes hand.
Hon tryckte igen — med en suck ibland —
men allt som hetare blef i sinn',
vi drogo oss längre i skumslet in.

* * *

Ja, se'n gick allt som det plägar gå,
vi flyttade samman snart, vi två,
och barnet — det första — såg dagens ljus
och det var ej fattigt värst i vårt hus.

Tills just den vintern strejken bröt ut,
den stora, som ännu ej sett sitt slut —
vi länge nog tiggat vår rätt som en nåd,
så gjorde vi strejk — var ej annat råd!

Då fick hon sitt andra en gråkall dag,
hon låg där på bädden, så blek, så svag,
och febern bröt hennes vackra kropp —
nå kort och godt — hon steg mer ej opp.

* * *

Hon dog. Men barnen, de lefva kvar
och lofva att likna mor och far.
De ha hennes ögon dunkelblå,
men däri finns något mer ändå.

Det finns något svart som bådard godt,
som siar om hämnd för seklers brott. —
Och när jag ser dem i urväxt kolt,
jag drömmer om Parias revolt.

Likvaka.

I förstadsgränden står lyktsken matt,
ej höres som eljes glam och skratt,
det är som om marskvällens ljusa frid
lagt vek sordin öfver dagens id.

Och stilla, tigande skaror gå
i arbetsdräkter, mörka och grå,
och fälles ett ord och vågas ett skämt,
det klingar ohördt och dör förskrämdt.

Men borta nere vid gatans slut
i kvällen tonar det psalmsång ut,
på fönster med hvita lakan för
sig lyktskenets matta skimmer rör.

Ett ruckel som alla de andra blott,
dock nyss det en dödsbädd hägna fått,
därinne, inunder smutsgrått loft,
i kvalmet mängder sig granrisdoft.

Och lutad öfver den döda står
en åldrig kvinna med grånadt hår,
i enslig vaka hon sjunger sin psalm.
en psalm om grafven och fridens palm.

Från bordets lampa skälfvande sken
i skymningen smyger gulblekt hän,
blott borta på väggens oljetryck
det envist dröjer, som af en nyck.

Och tydlig mot solkig grund hon står —
en naken ungmö med upplöst hår;
framför hennes fot en man på knä
med guldklang tigger en hymenä.

Ett suddigt machverk af klåparid,
dock bryter det stämningens skära frid,
det grinar sitt skökolöje ner
öfver mor som vid barnets likbädd ber.

Det är som hon stege ur ramen fram,
hon, kvinnan, hvars lif var lång en skam,
som sålde sin natt, bjöd fal sin dag:
— »Du, mor, din dotter var en som jag.

Härnere vid månget gästabad
har guldet suttit som herre och gud,
då ljöd det ej psalmsång, men skri och skratt
slog skärande ut i grändens natt.

Den syndiga vackra, som sålt sig för bröd,
gladt öste ur rikdomens öfverflöd,
tog tanklöst emot, gaf tanklöst bort...
ah, hennes saga som min var kort.

Hon kom som jag, oskyldig och ung,
från fäladens torp och hedens ljung,
där doften steg varm i solens bad,
hitin till den mörka, förkväfvande stad.

Här ligger den svart på slättens midt,
en jättepölp, hvars armar vidt
bland folkets kojor sträcka sig ut —
att stjåla dess ungdom och kraft till slut.

Hon kom och hon föll som vi andra en gång,
så vardt hennes lif en syndnatt lång —
men natten kostar båd' guld och gråt
och skrattet tystar ej kvidans låt.» —

Allt mattare ljus kring rummet slår;
vid dotters likbädd en moder står,
i enslig vaka hon sjunger sin psalm,
en psalm om grafven och fridens palm.

Hämnerskan.

Du Ghettons dotter, fäll din sista tår,
i denna natt din herre täcks dig skända,
att unga lemmars varma glöd må tända
hans sjuka härskarblod som fruset står.

Öd ut för honom allt hans lusta trår
af veka linier och af skönhet naken,
tills tanke mer ej i hans själ är vaken
och ej en viljeblixt ur ögat går!

Så skall du hämnas, hämnas all den skam,
som mörka sekel lådat vid din stam,
hvert smärtans skri och hvar förtviflans bön,

där stolt du skrider, obarmhäftigt skön —
en sorgens dotter, vorden glädjens nymf
att under hånskratt gälda skymf med skymf.

Innehåll:

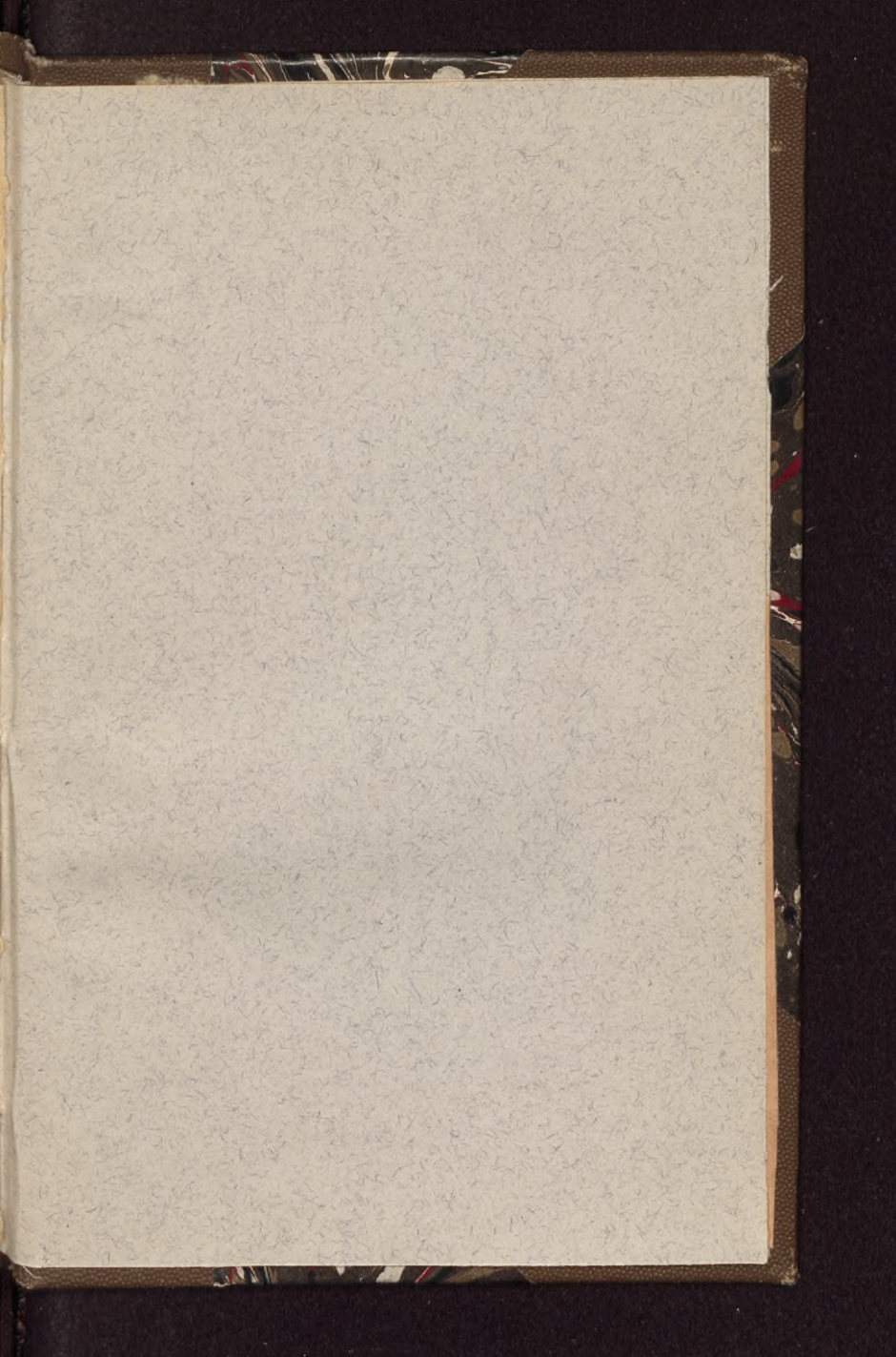
En pingstvisa	5.
En episod	8.
På kyrkogården	11.
Skymningsvisor	13.
Min hembygds mö	15.
Venus Rustica	17.
Lycka	20.
Serenad	22.
Sfinx	24.
Symposion	25.
Excellensen drömmer	27.
Excellensen skrifver	31.
Påskvaka	35.
Hymn	39.
En syn	41.
Juldrömmar	45.
Byggmästar Solness	48.
Munkens syn	50.
En nyårshymn	53.

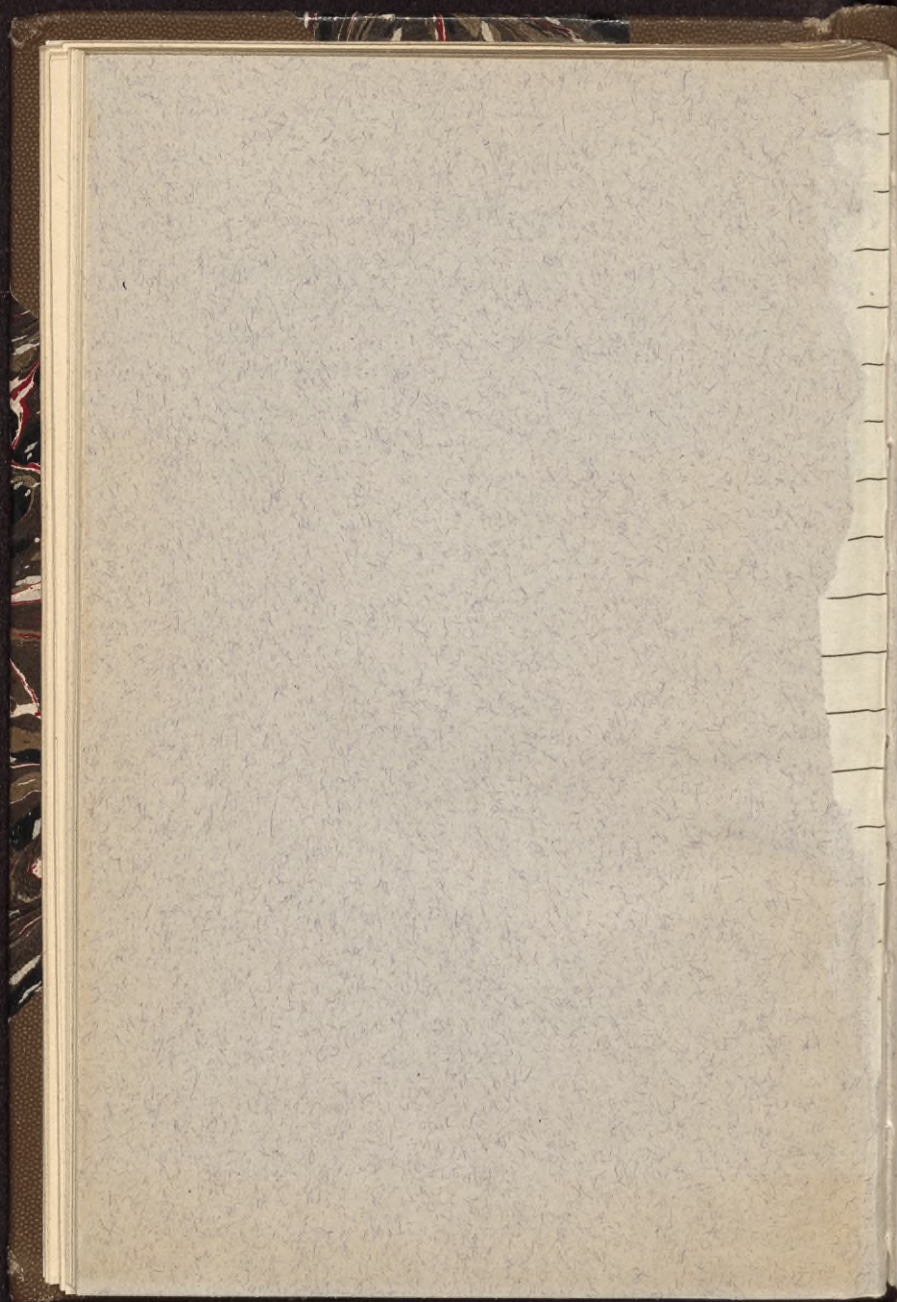
U10 48

Pariasånger:

Parians fest	59.
I senhöstnatten	61.
Magdalena	64.
De fattiges blommor	67.
Parians kärlek	69.
Likvaka	73.
Hämnarskan	77.

HC ^{med}

Kleen, Emil
Helg och söcker.

5526

BFC 2/1

